

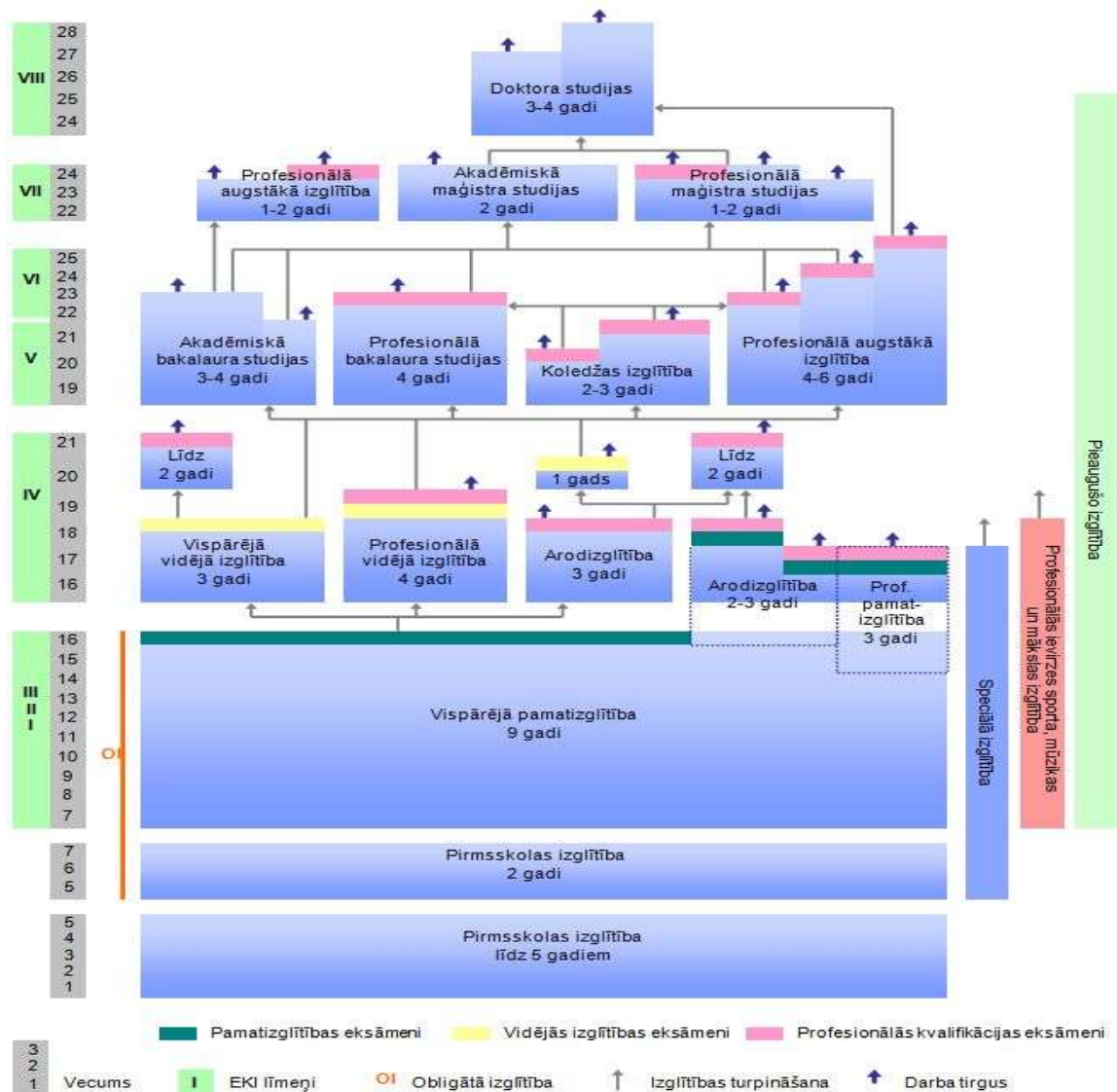
Lets Play My Ancestors Childhood Game

COMENIUS 2012-2014
DEGUMNIEKU PAMATSKOLA

Izglītība Latvijā

Latvijas Republikas izglītības sistēma (2013)

© Akadēmiskās informācijas centrs, 2013

Latvijas izglītības sistēma sastāv no pirmskolas izglītības, pamatizglītības, vidējās izglītības un augstākās izglītības. Vispārējā izglītība pavisam ilgst 12 gadus, ietverot obligāto 9-gadīgo pamatizglītību un 3-gadīgo vidējo izglītību. Papildus Latvijā ir obligāta pirmskolas izglītība 5-6 gadu vecumā.

Pamatizglītības pakāpe ietver vispārējo pamatizglītību (1.-9. klases) un profesionālo pamatizglītību. Vidējās izglītības pakāpe ietver vispārējo vidējo izglītību, profesionālo vidējo izglītību un arodizglītību. Augstākās izglītības pakāpe ietver gan akadēmiskās, gan profesionālās studiju programmas.

Maksa par izglītības iegūvi

Maksu par pirmskolas, pamatizglītības un vidējās izglītības iegūvi valsts vai pašvaldību dibinātā izglītības iestādē sedz no valsts vai pašvaldību budžeta. Privātā izglītības iestāde var noteikt maksu par izglītības iegūvi. Augstākās izglītības programmās valsts sedz maksu par izglītības iegūvi noteiktam studiju vietu skaitam saskaņā ar valsts pasūtījumu

attiecīgajā mācību gadā, attiecīgie studenti saņem valsts stipendiju. Pārējām studiju vietām katra augstākās izglītības iestāde var noteikt maksu par izglītības ieguvu. Studijām augstākās izglītības programmās jebkurš studējošais var saņemt valsts kredītu.

Pirmskolas izglītība

Pirmskolas izglītību Latvijā, tāpat kā obligāto pamatizglītību, piedāvā vispārējās izglītības iestādes. Pirmskolas izglītības programmas apgūst bērni 5-6 gadu vecumā. Pirmskolas izglītības pamatmērķis ir sekmēt bērna vispārējo attīstību un gatavību uzsākt sākumskolas posmu pamatizglītībā. Piecgadīgo un sešgadīgo bērnu sagatavošana pamatizglītības ieguves uzsākšanai ir obligāta.

Pamatizglītība

Pamatizglītības programmas apguvi bērns parasti uzsāk tajā gadā, kurā viņam aprit pilni 7 gadi un ilgst līdz 16 gadu vecumam. Īpašos gadījumos pamatizglītības iegūšana var turpināties līdz 18 gadu vecuma sasniegšanai. Pamatizglītība Latvijā ir obligāta, programmas ilgums ir 9 gadi. Pamatizglītības obligāto saturu nosaka valsts pamatizglītības standarts, kas ietver arī sākumskolu.

Vidējā izglītība

Vidējās izglītības pakāpē ir divu veidu programmas: vispārējās vidējās un profesionālās vidējās izglītības programmas. Vispārējās vidējās izglītības programmas ir akadēmiski orientētas, to pamatuzdevums ir sagatavot tālākām studijām, bet profesionālās vidējās izglītības programmas ir vairāk orientētas uz profesionālās kvalifikācijas ieguvu.

Profesionālā vidējā izglītība

Profesionālās izglītības uzdevums ir radīt iespējas izglītības turpināšanai pēc pamatskolas vai vidusskolas beigšanas, lai apgūtu sākotnējo profesionālo kvalifikāciju, attīstītu spējas profesionālajai tālākizglītībai, iegūtu tiesības izglītības turpināšanai augstākā izglītības pakāpē. Profesionālās izglītības iestādes piedāvā izglītības programmas visos ekonomiskās darbības virzienos. Profesionālās vidējās izglītības programmas saturu nosaka valsts profesionālās vidējās izglītības standarts un profesijas standarts.

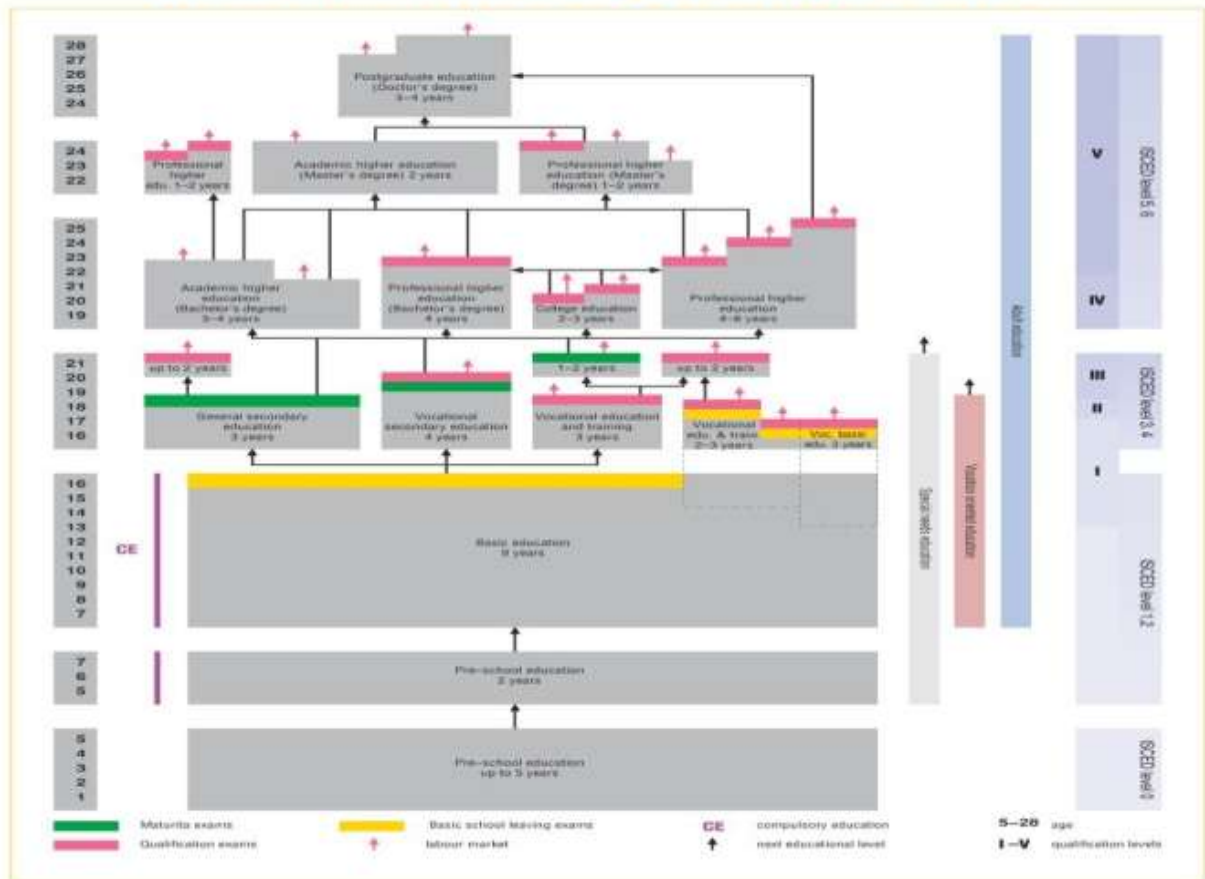
Pēcvidējā izglītība

Arī pēc vispārējās vidējās vai arodizglītības ieguves var apgūt profesionālās tālākizglītības programmas (ilgums no 1 gada līdz 3 gadiem) vai profesionālās pilnveides programmas (ilgums ne mazāks kā 160 mācību stundas, kas var būt kā daļa no kvalifikācijas). Starptautiski šāds izglītības līmenis tiek saukts par pēcvidējo, taču ne augstāko izglītību. Latvijā šī izglītība klasificējās kā vidējās pakāpes izglītība.

Augstākā izglītība

Atestāts par vispārējo vidējo izglītību vai diploms par profesionālo vidējo izglītību dod tiesības turpināt izglītību augstākās izglītības pakāpē, kur var apgūt akadēmiskās augstākās izglītības programmas vai profesionālās augstākās izglītības programmas. Uzņemšana studiju programmās notiek konkursa kārtībā, pamatojoties uz centralizēto eksāmenu rezultātiem. Augstāko izglītību var apgūt koledžā vai augstskolā. **Koledža** ir augstākās pakāpes izglītības iestāde, kas īsteno pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmas. **Augstskola** ir augstākās pakāpes izglītības iestāde, kura īsteno otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības un akadēmiskās augstākās izglītības programmas. Augstskolas iedalās universitātes tipa un neuniversitātes tipa augstskolās.

The Education System in Latvia

Pre-school education:

- For 5-7 year old children;
- The pre-school programmes are provided by kindergartens or special pre-school education group at school.
- The main type of activity for a pre-school age child is a play.
- The objective of the pre-school education is to foster general development of children and their readiness to enter primary stage of the basic education.

Basic education:

- Basic education lasts 9 years.
- The compulsory education for all children from the age of 7.
- It begins at seven years of age and consists of 4 years of primary education and 5 years of lower secondary school. Graduates receive a nine-year basic school certificate.
 - The Ministry of Education and Science determines the content of the final national examinations.
 - Those who for some reason have not completed their basic education at the estimated age of 16 years should, according to the Law, continue their studies towards completing basic education programme until the age of 18 is reached.

Secondary education:

There are two types of secondary education

general secondary education

vocational education or training programmes

General secondary school:

- There are four programmes of the general secondary education programs:
- *General education* profile defined by a group of educational programs without a special focus on particular study subjects;
- *Humanitarian and social profile* with special focus on humanitarian and social sciences study subjects;
- *Mathematics, natural sciences and technical profile* with special focus on mathematics, natural sciences and technical sciences study subjects;
- *Vocational profile* defined by a group of educational programs with special focus on the vocational studies (for instance, arts, music, business, sports).
- All educational programmes must contain 8 compulsory and 3-6 selected subjects according to the profile.
- Upon graduation students have to take 4 centralized national examinations.
- A Certificate of the secondary education is awarded to all students, who have received a positive assessment in all subjects and the national examinations and a certificate of the passed centralized exams and their scores, providing the right to continue education in any higher-level education programme.
- If the student has not received an evaluation in one or more subjects or national examination, he/she receives a school report.

Vocational education or training programmes:

- Developed and offered for all branches of the national economy of Latvia.
- The *goal* of vocational education is to provide opportunities for further education after the elementary or secondary school, to acquire initial vocational qualifications, develop skills for continuing vocational education, and acquire the right to continue education at a higher education level.

Higher education:

- The *aim* of the academic education is to secure the acquisition of theoretical background and skills for scientific research gradually preparing for independent scientific research in the chosen scientific branch or sub-branch.
- Three levels of higher education programmes in Latvia— Bachelor, Master and Doctor.
- Duration of Bachelor's programmes may be 3 or 4 years at different institutions. The 3-4-year Bachelor's degree is considered as a complete academic qualification.
- Master's degree is awarded after the second stage of academic education and requires at least 5 years of university studies.
- There are two level **professional higher education** – the first level of professional higher education or college education (2-3 years) leading to professional qualification, and second level of professional higher education leading to qualification (2-3 years).
- After professional higher education, students are awarded a professional qualification or a professional Bachelor's degree that can be followed by a further 1-2 years of professional Master's studies.
- Master's degree or the equivalent is required for admission to doctoral studies.
- Doctoral studies last 3-4 full-time years.
- Publications in internationally quoted scientific journals are required before public defence of the doctoral thesis as an integral part of a study programme.

PAR DEGUMNIEKU PAMATSKOLU

Izglītība Degumniekos ir kopš 1883. gada. Skola nosaukta Meirānu barona dēla vārdā par Gotlība skolu. 1884./1885.m.g. skolā mācās 43 zēni un 27 meitenes, skolas pārzinis O.Plačs.1906.-1913.m.g. skolas pārzinis J.Cīrulis. Daudzkārt mainījušies skolas nosaukumi: 1944. gadā Leona

Paegles pamatskola, 1945. gadā—Meirānu četrklasīgā pamatskola, 1950./1951.m.g. Meirānu septiņgadīgā skola (esam Varakļānu rajona teritorijā). 1956./1957.m.g.—Degumnieku septiņgadīgā skola, 1962./1963.m.g.—Degumnieku astoņgadīgā skola, 1989./1990.m.g.—Degumnieku deviņgadīgā skola. 1985. gada novembrī ielikts pamatakmens jaunās skolas ēkai.

No 1973. gada par Degumnieku astoņgadīgās skolas direktori sāk strādāt Ināra Logina. Pateicoties I.Loginas vitalitātei, entuziasmam un uzņēmībai, Degumniekos tiek uzcelta jaunā skolas ēka.

1986./1987.m.g. mācības tiek uzsāktas jaunajā skolas ēkā. No 1993. m.g. - Degumnieku pamatskola.

Skolas ēkā darbojas divas pirmsskolas izglītības grupas, ko apmeklē vairāk kā trīsdesmit bērni.

Šobrīd ceļu uz skolu ik dienas mēro bērni no tuvākas un tālākas apkārtnes.

Sākot ar 2011.gada 1.septembri Degumnieku pamatskolas direktore Daiga Rubene.

PRIMARY SCHOOL DEGUMNIEKI

Education has been since 1883 year here.School was called in name the baron of Meirani Gottlieb School.

In school-year 1884/1885 were here 43 boys and 27 girls,School administrator was O. Plachs. In 1906 0 1913 Schooladministrator was J. Cirulis. More times was changed Schoolname: In 1944 primary School of Leons Paeglis, In year 1945 4- year Primary School Meirāni, in 1950/1951 School- year we were in region Varaklani(7-year primary School Meirani).In year 1956/57 7-year Primary School Degumnieki, in years 1962/1963 -8-year Primary School Degumnieki and in year 1989/1990 9-year Primary School Degumnieki. In year 1985 was started to build new building of Primary School Degumnieki.

From year 1973 here started to work asdirector Inara Logina. Thanks for the director susceptibility in Degumnieki was buildet new School. In year 1986/1987 began to work innew Primary School Degumnieki.In Kindergarden was twoo groups. An here come children from near- local and afar.

Now there are 84 kids, aged 2 0 15 years. We are close to the biggest lake Lubans, in whicharea is theManagementof Lubans Wetland complex and there is nice place for relaxing and the bird watching.School new buildinghas takenFlag as the best saved buildingfrom socialistic time.

From year 2012 until 2014 School is involved in Comenius project” Let’s play our anchestory games” and in Twinning project.

Daiga Rubene is Degumnieku primary school headmistress since September 2011.

SKOLAS TRADĪCIJAS

- Zinību diena
- Karoga svētki pulkveža Oskara Kalpaka dzimtas mājās „Liepsalas”
- Miķeļdienas gadatirgus
- Skolotāju diena
- Skolas Karoga svētki
- Mārtiņdiena
- Lāčplēša dienai veltīts lāpu gājiens
- Latvijas Valsts svētku nedēļa
- Rudens un pavasara ekskursiju, pārgājienu dienas
- Baltais rīts
- Ziemassvētku Rūķu darbnīcas
- Ziemassvētki

Our children have music, dance, art, sport classes.

ROTAĻAS (SPĒLES)

Rotaļas un spēles ir lielisks līdzeklis latviskās izjūtas padziļināšanai, latviešu valodas bagātināšanai, muzikalitātes un ritmikas attīstībai, savstarpējo attiecību stiprināšanai, un protams, prieka vairošanai. Tās iederas jebkurā latviešu skolas un bērnudārza programmā un arī daudzos citos latviešu pasākumos. Tieši pusaudžiem un pat pieaugušajiem rotaļas var kalpot, kā neparasts latvisks "ledus lauzējs" dažādos pasākumos.

Rotaļās visvairāk iet pa Ziemassvētkiem. Bet tas nav vienīgais rotaļāšanās laiks, rotaļājas arī citos svētkos un visādos gados, pat bērēs (Nīcā). Bērni zināms, kuru katru brīdi rotaļājas, ne tikai tad, kad viņi ir kopā vairāki, bet arī tad, kad ir vieni. Rotaļas un spēles ir nozīmīgs līdzeklis bērnu fizisko un garīgo spēju veidošanā.

Rotaļas varētu iedalīt: 1) senākās īstās latviešu rotaļas; 2) tādās, kas latviešiem ar citām radu tautām kopējas; 3) jaunākos laikos no kaimiņu tautām patapinātās.

Senatnē rotaļlietas gatavoja no dažādiem dabas un sadzīves materiāliem (koka, salmiem, niedrēm, dzīvnieku ragiem un tt.) Rotaļājoties bērni atspoguļo dažādas sadzīves ainas, uzņemas lomas, tādējādi mācās socializēties. Rotaļlietas: lelles, mašīnas, zirdziņš, pīle, suns, laiva, kuģis, taure, stabule un c.

GAMES

(At first wooden toys)

The games are a great way for deeping latvian feelings, enrichment of Latvian language, developing sence of rhythm and musical, strengthening of mutual relationship and for funny.

These can iclude in every Latvian School teaching programm. Especialy for teenagers and of course for adults in feasty.

The most paying games were at Christmas time. But it isn't only time when we can play them. The games are important for kids physical development. Kids play them not only when are in groups but they palay them alone too.

Games can be divided: 1) ancient, true Latvian games, 2) common without other nations, 3) the latest period lent from neighbors.

I ancient time toys were made from natural materials(wood, horns of animal, reeds and straws..)Childre showed with games different homes scenes, acting, have roles, in this way learn to socialize. Toys, dolls, cars, horses, ships, dogs, trompet...)

VILCIŅŠ

Vēsture

Visiem zināma ir bērniem labi pazīstamā spēle — vilciņš, kas radusies 18. gs. un iesākumā kalpoja pieaugušo azartam. Tā miniatūrā atgādina pasaules kustību — zemes griešanos ap savu asi. X Latvijas Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētku logo bija "Vilciņš", tā ir krāsu, rakstu, ritma saspēle, kas sola tā dancinātājam pārsteidzošu efektu, citu realitāti. Vilciņa iegriešana ir uzaicinājums mesties galvu reibinošā dejā, rotaļu trakumā. Tie ir dzirkstoši smieklī un jautrība, uzdrīkstēšanās pasmieties par sevi un aizmirsties jautrību virpulī. Tā ir fantāzijas un iztēles spēle bērniem un pieaugušajiem.

Aktivitate

Neierobežots daudzums spēles dalībnieku. Spēles dalībnieki uzgriež vilciņu, uzvar tas dalībnieks, kura uzgrieztais vilciņš griežas ilgāk.

SPINNING TOP

History

All is knowing kids game was originate in 18 century. The first served asr adults azart . In miniature look like as world turning around. X th Latvian School song and dance Festival spinn was as logo. It schow colours, rhythm play and has magical effect.It is symbol of laughing, happines, youth. It is fantazy game for children and adults.

Activity

Unlimited number of players.Player tune spinn, Winner is who turn spinner the longer.

*X Latvian School Youth Song and Dance
Celebration logo*

Wooden spinning top

METEŅDIENAS ROTAĻAS

Vēsture

Laikā, kad īsās ziemas dienas sāk stiepties garākas, kad laiks sāk griezties uz pavasara pusi, latvieši svin Meteņus. Meteņdienu svin 7 nedēļas pirms Lieldienām, laikā, kad sākas katoļu gavēnis. Pavasara iestāšanās laikā ir nozīmīgi ar maģiskiem, auglību veicinošiem rituāliem veicināt nākamā gada ražas labu iznākumu.

Meteņos mūsu pusē, tāpat kā daudzviet citur Latvijā, parasti gatavo maskas, rīko dažādas sacensības, derības. Maskās tērpti ļaudis ar pašdarinātiem grabuļiem, čīgājamiem instrumentiem, svilpjamiem un pūšamiem rīkiem rada lielu troksni. Populārs bija veļas dēlis, velkot pa to ar koka karoti, radās ritmisks mūzikas instruments, kuru izmantoja ne tikai Meteņos, bet arī Ziemassvētku masku gājienos. Ļaudis parasti gatavoja mājdzīvnieku maskas. Trokšņošana un maskošānās ļaudīm palīdzēja dzīt Meteni.

Aktivitate

Neatņemama sastāvdaļa parasti Meteņos ir bijusi vizināšanās no kalna ar ragaviņām, kā labas ražas priekšnoteikums vai griešanās ratā, tas ir, ledū iesaldē asi, uz kuras griežas ratu ritenis ar kārti un ragaviņām galā.

SHROVETIDE GAME

History

In time, when the days are getting longer and nights shorter, come spring, Latvians celebrate Shrovetide Day.

This day celebrates seven days before Easter, when start Catholic fasting. In this spring coming time is important that we do with magical rituals next year's harvest.

In our side, the same in all Latvia make masks, do competitions, betting. Dressed in mask people make noise with music instruments, rattles. Most popular was washboard which was used at Christmas time too. Normally people made animal's masks. Noisiness and masks helped people to push „Metenis” (Shrovetide).

Activity

Always was popular sledge rides, spinning with wheel, then suggestions said will be good harvest.

Rotation of the wheel

Placing on the hill with the sled

MĀRTIŅDIENAS ROTAĻAS

Vēsture

Svinam Mārtiņa dienu 10. novembrī. Tas ir saimnieciskā gada nobeigums, kad klētis ir pilnas ar labību, zeme ir aparta, jaunie lopi izaudzēti, iztika sarūpēta, lai izturētu garo un auksto ziemu. Tas ir arī ganu un pieguļas laika beigas. Rūpējoties par zirgu labklājību, Mārtiņos kāva melnu gaili. Mārtiņdienas masku gājienu dalībnieki ir mārtiņbērni. Tie staigāja no mājas uz māju dziedādami, dancodami, laimes vēlēdami un ļaunos garus biedēdami. Mudināja ļaudis nepadoties tumsas varai un godam sagaidīt atkal saules atgriešanos Ziemassvētkos.

Latvieši, tāpat kā citi ļaudis pasaulē, kuri godina sentēvu tradīcijas, maskojas no Mārtiņiem līdz Meteņiem. Maskotā cilvēka uzdevums ir panākt, lai viņu nevarētu pazīt ne pēc izskata, ne pēc balss. Šādā nolūkā mutē jāliek kāds priekšmets, piemēram, no kartupeļa vai kāļa izgriezti lieli zobi un skaļā, pārvērstā balsī jābrēc: „Bū-ū! Br-r!” Starp visām maskām noteikti vajadzēja būt zirgam, jo tas bija zemniekam vislielākais palīgs. Sejas parasti izkrāsoja baltā, sarkanā vai melnā krāsā. Baltajam izmantoja krītu vai miltus, sarkanajam – bieti vai ievārījumu, bet melnajam – sodrējus. Jo raibāks un dīvaināks izskatījās maskotais, jo vairāk ticēja viņa magiskajam spēkam.

Aktivitāte

Rotaļa „Saule un mēness”. Dalībnieku skaits neierobežots. Rotaļnieki nostājas dārziņā, rokas sadotas. Vidū „saulīte”, ārpus dārziņa „mēness”. Dziedot 1. un 2.pantu „saulīte” notupstas dārziņa vidū. „Mēness” pastaigājas dārziņa ārpusē. Rotaļnieki, soļojot aplī, virzās pa kreisi (saulei). Dziedot 3. un 4.pantu, rotaļnieki aplī, neatlaižot satvertās rokas, apstājas. „Saulīte” bēg, „mēness” to ķer. Rotaļnieki „saulei” dod brīvu ceļu, bet „mēnesi” netaiņ. Ja līdz dziesmas beigām „mēnesis” netaiņ „saulīti” visu atkārtoti tie paši dalībnieki, bet, ja netaiņ, tad „saulīte” un „mēnesis” izrauga savā vietā citus.

1. *Neguli, saulīte
Ābeļu dārzā!*
2. *Mēnesis izgāja
Malējas meklēt.*
3. *Bēdz, bēdz, saulīte,
Mēnesis dzenas!*
4. *Jau drīz saulīte
Mēneša rokās.*

1. Ne-gu-li, Sau-li-te, Ā-be-lu dārzā! Ne-gu-li, sau-li-te, Ā-be-lu dārzā!
2. Mē-ne-sis iz-gā-ja Ma-lē-jas meklēt! Mē-ne-sis iz-gā-ja Ma-lē-jas meklēt!
3. Bēdz, bēdz, Sau-li-te, Mē-ne-sis dzenas! Bēdz, bēdz, Sau-li-te, Mē-ne-sis dzenas!
4. Jau drīz Sau-li-te Mē-ne-ša ro-kās! Jau drīz Sau-li-te Mē-ne-ša ro-kās!

Rotaļa tiek izmantota ne tikai Mārtiņdienā, bet arī citos svētkos.

MARTINS'S DAY GAMES

History

Martins's Day celebrate on 10th of November. This is ending of working year, granaries are full of grain, land is plowed, livestock reared, livelihood awarded, all is ready for Winter season, the shepherd- watch end. For keeping about horses, they sacrificed a black cock. In mask procession participants named Martins's Children. They went from hose to hose, sang songs, dancing, wished happiness everyone, scared evil spirits. Latvian, the same other native, went in such procession from Martins's Day until Shrovetide Day(Metenis). Task of people who went in mask procession, that they can't recognize. Because they put in their mouth teeth made from potatoes or swedes. And cried: „Buu, br.” Very important that in this procession would be horse mask, because it is the helper of farmers all time. The faces colored in red, white or black colours. For white colour was used chalk or flour, for red jam or beet, for black soot. So diverse look like so much amazing.

Activity

Game” Sun and Moon” Unlimited participants. Players stay in the circle, join in hands, in the middle” Sun” outside” Moon” (All is singing, „ Sun” squatting (sing the first and second verse). The” Moon” is walking outside, Players go around „ Sun” to left. Then sing 3rd and 4th verse, in the same time, players stop to go around „ Sun” run away, „ Moon” catch her. The players help to get off from „ Moon”. If at the ending of song „ Moon” can't catch „ Sun” play second time the same. But if catch the in place go other players. Doesn't sleep Sun

1. *In the apple garden*
2. *Moon has gone*
3. *Winger to look*
4. *Run, run Sun*
5. *Moon is catching*
6. *So soon Sun*
7. *Is in Moon's hand.*

MIKEĻDIENAS ROTAĻAS

Vēsture

Miķeļi jeb Miķeļdiena ir seni latviešu gada auglīgās daļas aizvadīšanas svētki, kas sakrīt ar kristīgās baznīcas svētku dienu par godu virseņģelim Miķelim 29.septembrī. Miķelis latvju dainās saukts par labu un bagātu vīru, arī par maizes tēvu, kas saistās ar rudens ražas ienākšanos. Svētku latviskais nosaukums ir apjumības jeb applāvības, jo šajā dienā pēdējo reizi plāva labību. Raksturīgākais Miķeļdienas pagāniskais rituāls bija Jumja ķeršana, ar kura palīdzību zemkopji centās nodrošināt druvas auglību arī nākamajā gadā. Par Miķeļa mājvietu tika uzskatīts arī mežs, kas izteica viņa gādību par meža bagātības savākšanu. Miķeļi ir rudens saulgrieži, kad saule iegriežas uz ziemas pusi, kad paveikti lieli lauku darbi un novākta rudens raža. Šie svētki tika svinēti arī Padomju laikā(20.gs.80.gadi), kad populāri bija ražas svētki, labāko kombainieru godināšana. Miķeļi ir gada bagātākais laiks, tādēļ tie ir ražas svētki un lielā rudens tirgus diena. Miķeļdienas rotaļās izpaužas spēks un veiklība. Miķeļos parasti dejo Mugurdanci, Sudmalīnas, Tūdaliņ, tāgadiņ un c.

Aktivitāte

Rotaļa „Pļāvējs”. Rotaļas dalībnieki nostājas aplī, vidū „pļāvējs”, kuram rokās virve ar galā piesietu nelielu smagumu. Šī „izkopts” sniedz līdz aplī stāvošajiem. Vidū stāvošais griež virvi, aplī stāvošie cenšas pārlēkt pāri „izkaptij”. Kuru valgs skar, tas izstājas. Veiklākais (uzvarētājs kļūst par „pļāvēju”.

Rotaļa „Gaiļu cīņas”. Rotaļnieki nostājas divās rindās cits pret citu. Katra rinda izvēl vadoni. Visi sakrusto rokas uz krūtīm un nostājas uz vienas kājas. Pēc vadoņa pavēles abas rindas dodas cīņā, viens otru grūstot ar pleciem. Kurš piepalīdz ar rokām vai nostājas uz abām kājām izstājas. Var spēlēt arī divatā pa pāriem.

MIKELIS DAY GAMES

History

Mikeli is scelebrate from ancient time.hat is latvian farmers' removal fruitful-year.This date celebrate in Chritian Churh to On 29th September .In Latvian(Dainas) folks song Mikelis called „ rich man” , „ good man” , „ bread father”.In thiese days were cutting cereals last time.Magical profane ritual was catching „ Jumis” . Home of Jumis allways was forest, because it tace care for forest.This festy was been celebrated in Sowjetunion time, 20 century, when was popular harverder feast. Then gave award the best worker. This time is the ricest time of year, big market day.

In this day played games too in wich show how fast and strong are. There usually play: „ Mugurdancis”, „ Tūdalin, tagadin” , Sudmalinas” .

Activity

Game” Reaper” („ Pļāvējs”), all players stay in the circle, in the middle „ reaper”, who holda rope(athe end of rope would be heft) . Reaper turns around rope, other players try to jump over.Who invades rope go out from game, winner is next „ reaper” ,

Game” Cockfighting”(„ Gaiļu cīņas”)Players stay in to two lines on the front of each other,. Every team choose their leader.Players cros hands and stay on the one leg, after leader signal go fighting and joustle with schoulders. Players who after jousting stay on the both legs or help wit hands go out from game.

Strength games

Tūdaliņ, tāgadiņ

Mikelis Day trade fair

ZIEMASSVĒTKU ROTAĻAS

Vēsture

Ziemsvētki ir ikgadēji svētki, kuros tiek atzīmēti ziemas saulgrieži un Jēzus Kristus dzimšana. Tos svin no 24. līdz 26. decembrim. Līdzās Ziemassvētkiem kā sena latviešu tradīcija saglabājies Bluķa vakars, kas atgādina par senu rituālu darbību - bluķa velšanu, atdarinot saules gaitu. Vēl plašāk pazīstama Ziemassvētku tradīcija bija ķekatās iešana vai čigānos iešana. Ķekatnieki, dažādās maskās tērpušies, gāja no viena ciema uz otru, lai nestu tur svētību un aizdzītu prom dažādus ļaunos garus. Ziemassvētki ir jautri, priecīgi, rotaļām piemēroti svētki. Rotaļās saskatāma gaismas cīņa ar tumsu, ļaunā ar labo.

Aktivitāte

Rotaļa „Zaķu medības”. Šajā spēlē ir viens Mednieks, pārējie-Zaķi. Visi Zaķi sasiesti pa pāriem ar kreisajām kājām kopā. Tā sasiestiem, Zaķiem jācenšas pēc iespējas ātrāk tikt prom no Mednieka, kurš cenšas Zaķus noķert. Noķertie Zaķi izstājas, bet pēdējais Zaķu pāris ir uzvarētāji-iegūst nomināciju Veiklie Zaķi.

Rotaļa „Visi putni laižas”. Rotaļnieki nosēžas aplī, turot rokas klēpī. Viens nostājas vidū un, rotaļu iesākdams, saka: Visi putni laižas! Pie šiem vārdiem viņš paceļ abas rokas, plivina tās kā spārnus un sauc: Vanags laižas. Bezdelīga laižas! Kad izsauc kāda putna vārdu, visiem rotaļniekiem jāplivina rokas, bet, kad izsauc kāda dzīvnieka vārdu, kas nevar laisties, piemēram: suns laižas!, visiem jātur rokas klēpī. Kas aizmirs vai iesāk rokas plivināt par vēlu, tāpat arī tas, kas paceļ vai pakustina rokas, kad tās jātur klēpī, dod ķīlu vai arī, ja norunāts, iet vidū par sacītāju.

Rotaļa ”Vistiņas”. Vienam spēles dalībniekam aizsien acis. Tas ir Vanags, kuram jācenšas noķert citi spēles dalībnieki-Vistiņas. Kuru noķer, tas pārtop par Vanagu, bet Vanags - par Vistiņu.

Rotaļa "Dālderis dāvināšana". Rotaļnieki sasēžas garā rindā. Viens ir vadītājs, kurš iet pie katra spēlētāja un iedod tiem pa vienai pogai, teikdams: "Še Tev dālderis, pērc, ko gribi, tikai nesaki, ne jā ne nē, ne melns, ne balts." Tad dālderis devējs atkal iet pie visiem spēles dalībniekiem un sāk tos iztājāt: „Ko nopirki par savu dālderis? Vai Tev tas patika?” utt. Uz jautājumiem atbildot, jā sargājas no vārdiņiem jā, nē, melns, balts. Tikko tie pateikti, jā dod ķīla. Katram sava ķīla ir jāzērk-jā dara tas, ko ķīlu ņēmējs liek darīt.

CHRISTMAS GAMES

History

Christmas celebration is Christ Child's birth. This celebrate from 24th until 26th December. In this time one of traditional activity is trunks pulling around house. This activity like as sun way all year. The most popular tradition at Christmas time is mask processing. Mask processing go from one village to other, so they gave a blessing and protect from evil spirits. Darkness highting with light.

Activity

Game " Rabbits hunting" In this game one is hunter but other players are rabbits. All players " rabbit" left leg is tieded with rope. Hunter catch them but rabbits have to run away. The last pair is winner and have nomination „ Faster rabbits”.

Game " Fowls" One player tied eyes with a kerchief. It is a hawk. " Hawk" tries to catch „ Fowls” . Who has caught it is new „ Hawk”.

Game " Thalers for gifts" Players sit in one line. One is leader. It go to everyone and say: „ There is thaler, byu what want don't say not black not white, not yes, not no” . Themn leader asked: „ what do you bye?, Do you like it? ...” Player can't anser with these words: white, black, no, yes. When say givea pledge. At the and all who has pledge have to byu back.

LIELDIENU ROTAĻAS

Vēsture

Liieldienu laiks rosina uz dažādām rotaļām kopā ar bērniem, jo svētku galvenie simboli – olas, šūpošanās un ar tiem saistītie ticējumi jau paši par sevi rosina uz izdomu un spēli.

Aktivitātes

Rotaļa „Olu meklēšana” Lielā daļā ģimeņu Liieldienu rīts sākas tieši ar olu meklēšanu. Vecāki/vecvecāki pagalmā zem krūmiem, uz velēnām un citur saslēpj olas. Bērni pēc pamošanās dodas tās meklēt. Uzvar tas, kurš atradis visvairāk olu. Pēc laimīgas olu atrašanas var sākties našķošanās ar tām.

Rotaļa " Olu ripināšana" Šai rotaļai jā sagatavojas laikus. Jā sarūpē speciāla renīte, kuru novieto slīpi. Var izmantot arī vienkārši dēli vai tamlīdzīgu priekšmetu. Spēlētāji pa vienam ripina lejā savu olu. Katrs nākamais cenšas, lai viņa ola pieripotu pirmajai blakus un to izkustinātu. Ja tā notiek, ripinātājs var paņemt savu un izkustināto olu. Ja neizdodas – zaudē savējo, atstājot to nākamajiem ripinātājiem. Uzvar tas, kurš ieguvis visvairāk olu.

Rotaļa " Augstu šūpoties" Tas vairāk ir kā rituāls, bet bērni par to ir sajūsmā. Šūpošanās simboliski atgādina saules šūpošanos, ar to saistās arī dažādi ticējumi. Rotaļas pieskaņu šim pasākumam var piešķirt, atceroties ticējumus: katrs, kurš nonācis šūpolēs, skaļi

pārējiem pasaka kādu ar šūpošanos vai Lieldienām vispār saistītu ticējumu. Labi, ja iespējams neatkārtoties.

Rotaļa” Sietiņa dzīšana” Šī ir sena rotaļa, ko latvieši pazīst jau kopš sendienām. Rotaļas iesācējs paņem lakatu, sagriež to un dzenā citus spēlētājus, mēģinādams kādam ar lakatu iesist. No pulka kādam jājautā: „Ko tu dzen?” un dzenātājam jāatbild: „Sietiņu dzenu!” Atkal kāds jautā: „Cik augstu sietiņš?” – „Deviņas jūdzes.” Līdz ko tas izskan, visiem jābēg. Kuram dzinējs iesit ar lakatu, tas iet viņa vietā un rotaļa turpinās.

Rotaļa „Ripu sišana” Šī ir nedaudz līdzīga rotaļa iepriekšējai. Ripa Lieldienās simbolizē sauli. Šai rotaļai jāsaprotavojas laikus, sameklējot vai izzāgējot koka ripu (mūsdienīga alternatīva varētu būt hokeja ripa). Spēlētāji pēc starta visi reizē ar koka kūju pa lauku uz priekšu sit ripu. Uzvar tas, kurš pirmais ripu pārdzinis pāri noteiktai finiša līnijai pretējās puses galā.

EASTER GAMES.

History.

Easter time that is time when we spend more time with our children, because main symbols of Easter is: eggs, swing, beliefs. We play roll games and do outside activities.

Activities

Game”Eggs search”In most of families Easter morning starts with eggs search. Parents and grandparents are hidden eggs under trees and bushes. When children are waking up they go outside and research eggs. Winner is who find more eggs. After that kids can eat eggs.

Game”Eggs rolling” For this game we need preparing. We need special riffle, can use for that a board. The board is placed obliquely. Players roll down the egg, every next to try roll egg closer to other player egg and move it. Winner is who has more eggs.

Game”High swing”That is more like ritual. This activity like children so much. Symbol of swing is sun way up and down. There are lots of beliefs. Who swing have to say its belief loud.

Game”Healing of the sieven”This ancient game. The leader of game takes a scarf and try to hit somebody. And asked at the same time: „What do you do? ”, „A sieven wheel”, „How high is sieven? ” „Nine miles”, how see last words all run away. The leader try to touch with scarf, whom touch this is next play leader.

Game ”The puck beating”This game is similar game before. The puck is symbol of sun. The puck is made of wood. After saying start players hit the puck with stock. Winner is who the first come to finish.

Skiers march

Attractions with eggs

Walking with stilts

JĀŅU ROTAĻAS

Vēsture

Jāņi ir latviešu gadskārtas svētki, ko svin vasaras saulgriežos, dienā kad ir visīsākā nakts un visgarākā diena. Lai gan īsākā nakts parasti ir 21. vai 22. jūnijā, publiskas brīvdienas ir 23. un 24. jūnijā. Dienu pirms Jāņiem sauca par Zāļu dienu. Jāņu priekšvakarā cilvēki iet vākt puķes, no kurām pin sievietēm vainagus un liek galvā. Vīriešiem vainagi parasti ir no ozola lapām. Līgošana saistīta ar auglību un nelaimju novēršanu. Jāņuguns dedzināšana no saules rieta līdz lēktam ir saistīta ar ticējumu par gaismas pārnesanu uz nākamo saules gadu. Uguns dedzināšanas vietai jābūt apkārtnes augstākajā vietā, var izmantot arī darvas mucu vai darvotu riteni kārts galā. Jāņuguns apspīdētie lauki un cilvēki iegūst spēku un auglību. Sievas un jaunas meitas galvā lika vainagus un visas kopā dziedāja, dejoja, gāja rotaļās.

Aktivitāte

Rotaļa „Mirkšķināšanās”. Krēslus novieto aplī ar atzveltnēm uz āru. Puse spēlētāju apsēžas krēslos, puse stāv aiz krēsliem sēdošajiem aizmugurē. Tikai viens krēsls ir tukšs, tāpat, vienam nav draudziņa. Aiz tukšā krēsla stāvošais mirkšķina kādam no sēdošajiem. Viņu uzmana visi - sēdošie, lai varētu pārmukt uz brīvo krēslu, stāvošie - lai uzmanītu sev priekšā sēdošo. Stāvošajiem jāpaspēj savam draugam piesist pie pleca, iekams tas nav aizmucis uz brīvo vietu.

Rotaļa „Deja ar slotu”. Pirmkārt, tā bijusi izteikta Jāņu dienas rotaļa, otrkārt, slotas vietā izmantots salmu kūlis. Visi dejo pa pāriem, viens dejas dalībnieks paliek bez „draudziņa” un dejo ar salmu kūli. Dziedot pirmo pantiņu visi dejojotāji iet pa apli, dziedot otro – saķeras elkoņos, melodijai beidzoties, visi meklē sev jaunu „draudziņu”, arī dejojotājs ar salmu kūli, nosviež to zemē un meklē sev pāri. Kurš paliek bez pāra, dejo ar salmu kūli. Mūsdienās šī rotaļdeja ir zināma, taču tagad vairs paši nedzied, parasti skan ieraksts vai spēlē muzikanti, pāri mainās, mūzikai apklustot.

Daudzās spēlēs tiek prasītas un izpirktas ķīlas. Īpaši Jāņu vakarā. Par ķīlu kalpo jeb kas, kaut vai matadata, zieds no vainaga. Ķīlas jāizpērk, agrāk tās ir bijušas dziesmas, mīklu minēšana. Tagad vairāk dalībnieki izdomā dažādas darbības, kas jāizpilda ķīlas izpircējam. Piemēram, rāpošana uz ceļiem, atbildēt uz kādu jautājumu, sist piparus-sist ar dibenu pret zemi tik reizes cik liek spēles vadītājs utt.

„JĀNU” GAMES (ST JOHN’S GAMES)

History

Jani is a Latvian anniversary celebration, which is Summer Solstice. In this time the day is longer than night. The holiday is 24th and 25th June. The day before Janis Day called „Herbal Day”. In this day people pick herbs and meadow flowers. For girls make wreaths from flowers but for boys from oak’s leaves. In this day sing „Ligo” songs. Beliefs say that wearing the wreaths save from causes. Other belief is fire burning, which would be on the highest point of arc, because then people have strength and fertility. Wives and young girls wear wreaths, sing, dance and play games.

Activity

Game” Mirkšķnāšana’ „ Winking”

The chairs put in the circle, chairs backs should be together. One half of players sit, other half players stand behind back person who sit. One chair is without player. Player who stays behind empty chair winks somebody, all players has to be attentive, don’t let’s person whom wink to run to free chair.

Game” Dance with broom”

The same position what in game „ Winking”. There can use straw’s sheaf. All players dance in pairs, but one with broom. All sing the 1st verse and go around, then sing the 2nd verse and hold in elbows, when melody finished find new friend, dancers who dance with straw’s sheaf, put it on floor, and find new friend too. Who leave without friend dance with broom or „ straw’s sheaf.

In the most of games was asked for pledge, especially in Janis Day games. Pay would be with singing, dancing, answering to questions and other.

DAŽĀDAS SPĒLES

Rotaļa „Muciņu skalotāji”. Divi spēlētāji nostājas ar mugurām kopā un saāķē kopā elkoņus. Tad viens otru cilā uz muguras, izstājas tas, kurš pirmais piegurst vai neprecīzi izdara cilāšanu. Var spēlēt arī divi pāri reizē, kurš ilgāk iztur „muciņu cilāšanu”.

Rotaļa „Auksts, karsts!” Kādu no spēlēs dalībniekiem lūdz iziet citā telpā. Pārējie noslēpj kādu priekšmetu. Spēles dalībnieks to meklē, pārējie komentē meklēšanas gaitu – ja meklētājs priekšmetam pietuvojas, pārējie sauc ”silts”, ja attālinās – „auksts”. Atrodot noslēpto priekšmetu, spēlētāji sauc „karsts”. Ja ilgi nevar atrast, jādod ķīla.

Rotaļa „Klusie telefoni”. Rotaļas dalībnieki sasēžas vienā rindā. Pirmais iečukst ausī blakus sēdošajam kādu vārdu savienojumu, īsu teikumu. Tas dzirdēto čukst nākošajam. Tā līdz rindas galam. Ja teikums rindas galā atnāk pārveidots, spēles vadītājs cenšas atrast vainīgo, no kura prasa ķīlu.

Rotaļa „Tripakas”. Viens no spēles dalībniekiem (vadītājs) stāv ar aizvērtām acīm pie kādas sienas vai staba. Pārējie pa to laiku slēpjas. Kad visi noslēpušies, atsien acis spēles vadītājam, viņš meklē pārējos un cenšas tos noķert, piesitot pie pleca. Spēles dalībnieki, lai tos neatrastu, var mēģināt no slēptuves paslepus izskriet un piesist pie sienas, kur stāvējis spēles vadītājs, saucot viņu vārdā. Piemēram „tuk, tuk, Jāni!” Šo spēlētāju vairs nedrīkst ķert.

Rotaļa „Pirtīņa deg!” Sena skriešanas rotaļa. Ganos ejot, šo spēli spēlējušas mūsu vecmāmiņas un pat vēl senāk. Dalībnieki stāv aplī, sadevušies rokās. Dalībnieks, kurš atrodas ārpus apla, soļo ap apli, pēkšņi piesit kādam aplī stāvošajam. Šim dalībniekam jāskrien

pa apla ārpusi, pirmais spēlētājs skrien pretējā virzienā. Pārējie spēlētāji tukšajā vietā rokas nesadod. Abiem mērķis – sasniegt brīvo vietu aplī. Kurš pieskrien pēdējais, tas atkal izvēlas sev skriešanas partneri.

PARTY GAMES

Game” Keg washers” Two players stand with backs together, and join in the elbows. Then heave each other, who the first is tired, go out from game. Can play two pairs together, winner is a pair who longer do it.

Game „ Cold,Hot!” One from players go out from room, other players hid something. The asked come in. Players have to find hidden things, other players help the with words:” Hot” when is closer, „cold” when is farther from hidden thing..If can not find long time give pledge.

Game” Silent phones” Players sit in one line, The first who sit in line say one word very silent, other have to say this word what heard next, so at the end of line. The last in line say what it heard, Then ask what heard everyone. Who say incorrect give a pledge.

Game” Tripalas” One player or game leader stand at the wall with back to other players and count . Other players lie, then leader go to find where are other players, hidden players can run to the wall and say : „ tuk , Tuk, name(Janis)of leaders.” This player can't more catch.

Game: „ Bath burns” Ancient running game, This game have played our grandmas. Players stay in the circle , join hand. One player go around circle and touch back one from players, then they both have to run, one to the left side, other to the right side. Who the first reaches free place in the circle stay here, other continues game.

DEJU ROTAĻA „ ES AR SAVU CISU MAISU”

Vēsture:

Daudzi teicēji to teic par ļoti senu rotaļu. Senāk tā gāja bērēs, kad tika dedzinātās mirušo cisas, arī vasaras saulgriežos ap ugunskuru. Tā ieta kāzās un zaļumballēs.

„ Es ar savu cisu maisu” Zemgalē tika uzskatīta ka parasto ļaužu ejamo rotaļu vakarēšanā.

Rotaļai ir vairāki varianti.

Kā spēlē:

Rotaļā iet neirobežots nepāra dalībnieku skaits. Sākuma stāvoklis – dārziņš vai aplis. 2 gājieni. 1. Gājieni, 1. – 2. Rinda – rotaļnieki iet dārziņā pa dejas ceļu.

2. gājieni, 3. – 6. Rinda – rotaļnieki pa pāriem griežas apkārt. Partnerus meklē juku jukām. Rotaļnieks, kas palicis bez partnera, viens pats grozās pa vidu. Ja kāds trīs reizes paliek bez pāra, dod ķīlu.

Alternatīva: cilvēks, kas nes „ cisu maisu” , tā vietā var izmantot spilvenu, nūju, mugursomu.. Drēbju gabalu(divi, cepuri).

DANCING GAME: „ ME AND MY SACK OF STRAW”

History:

Dancing games are akin to games, the same way as dance in couple are related to dancing games.

Usually they mean dancing of unlimited number couples around a circle. And more contemporary youths joining their hands in a united ring to spread the radiant energy and pleasure of dancing means fewer wicked and evil things around. The main thing is enjoy playing and dancing the games of the Latvian people together.

„ Me and my sack of straw” Many narrators deem this is very old game. In the old times, it was a funeral game since people would bum the sacks of the straw where the deceased had slept; it was played also around the campfire on Midsummer Day. Common people in Semigallia used to play it during festivities and game parties that took place in the servants’ rooms. In Courland it was played on Martin’s day. It was common at wedding parties and open-air dance parties.

How play:

Suitable for any odd number of participants Initial position: a ” garden” or a circle.

There are two moves.

Move 1 (The first and second lines of the verse); Those in the” garden” walk ccw.

Move 2 (Third to sixth of the verse); The dancers split into couples, embrace and spin around. It isn’t allowed to choose adjacent person as partners. Therefore they make quite a mess. The participant who is left without a partner dances alone in the middle. If someone is left to give a pawn.

Alternatively:

The person in the middle may carry a sack ,a bag, a pillow, a bundle, a sheaf of straw, a stick etc. Some articles like a kerchief, a twisted towel, a hat or other piece of clothing may be carried in hand or under one’s arm

I with my sleeping sack dan- cing go

Es ar savu ‘ cisu maisu dancot gā - ju

Who has bu - ddy it with your bu - ddy

Kam savs drau-au-dzi-iņš tas ar savu drau-au-dzi-ņu

Who has not bu - ddy it with sleeping sack

Kam nav da-au-dzi-ņa tas ar cisu mai - su

SECINĀJUMI.

Ir gandrīz neiespējami nodalīt 19. gadsimta spēles un rotaļas no jaunākiem laikiem, jo tās ir tikušas pārmantotas no paaudzes uz paaudzi. Pēdējos 10 gados bērni sākuši spēlēt arī jaunas spēles, kuras agrāk nav bijušas zināmas. Senās spēles laika gaitā tiek nedaudz pārveidotas, mainīti nosaukumi un spēlēšanas veidi, bet pamats paliek. Rotaļas un rotaļdejas ar dziedāšanu 20. gs. otrajā pusē un 21. gs. vairs nav īpaši populāras un gandrīz nemaz ikdienas dzīvē netiek pielietotas. Tikai pateicoties folkloras kopu kustībai, tās pēdējos gados atkal ienāk sadzīvē. Katrā novadā vienām un tām pašām rotaļām un spēlēm ir dažādas interpretācijas kustību, vārdu un arī melodijas ziņā. Var nodalīt gadskārtu spēles un rotaļas, viesību spēles, spēles ar skriešanu un rotaļas un rotaļdejas. Mūsu pusē populārākās visos laikos ir bijušas un ir spēles ar skriešanu. Vienai un tai pašai spēlei var būt vairāki spēlēšanas varianti. Spēles un rotaļas jāatdzīvina, jānāca bērniem un jāatgādina pieaugušajiem. Tās jāpiedāvā kā veselīgs un izzinošs brīvā laika pavadīšanas veids.

CONCLUSIONS.

Isn't possible to separate games from 19th century from nowadays because they were doing from one generation to other. The last 10 years children beginning to play new games. From time to time ancient games are changed, changed titles, rules, but the basis the same. Games with singing and dancing not much popular in 20th/ 21st century.

Thanks for the folks group, these games are coming in our life. In each region the same game has different title, melody

In our are most popular in all times have been games with running activities. One the same game has more variants. We have to teach children play games, they should be offer as healthy life style, as like good form how spend their time.